

ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Агрономічний факультет
Кафедра фізичної та загальновійськової підготовки

Силабус навчальної дисципліни «ДОМЕДИЧНА ПІДГОТОВКА»

1. Профіль дисципліни

Освітньо-професійна програма «Захист і карантин рослин»	Освітній ступінь – бакалавр Галузь знань: 20 "Аграрні науки та продовольство" Спеціальність: 202 "Захист і карантин рослин" Освітня програма "Захист і карантин рослин" Кількість кредитів – 3 Загальна кількість годин – 90 Рік підготовки, семестр – 2, 4 Компонент освітньої програми: <i>обов'язкова</i> Цикл підготовки: за рішенням вченої ради університету Мова викладання: українська
--	---

2. Інформація про викладача

Викладачі	Сокульський Ігор Миколайович, кандидат ветеринарних наук, доцент Дунаєвська Оксана Феліксівна, доктор біологічних наук, професор
Профайл викладачів	https://surl.li/zqbbgc https://surl.lt/mitxsg
Контактна інформація	номер телефону: +30974857320 корпоративна адреса E-mail: igor.sokulskyi@polissiauniver.edu.ua номер телефону: +380504478228 корпоративна адреса E-mail: oksana.dunaievaska@polissiauniver.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	http://m.polissiauniver.edu.ua/course/view.php?id=5042 http://m.polissiauniver.edu.ua/course/view.php?id=4776
Консультації	Очна /Онлайн (за потреби) консультація через Zoom щосереди з 16.00 до 17.00

3. Анотація до дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Домедична підготовка» є формування у здобувачів вищої освіти, які не мають медичної освіти, але повинні володіти основними практичними навичками з рятування та збереження життя людини, системних знань про порядок проведення та надання домедичної допомоги, опанування нормативно-законодавчої бази з питань домедичної допомоги, а також набуття практичних умінь і навичок виконання домедичних заходів, у тому числі в умовах бойових дій.

Завданням вивчення курсу «Домедична підготовка» є ознайомлення здобувачів із основними теоретичними положеннями та практичним досвідом у сфері домедичної допомоги, опанування законодавчо-правових норм і програмних документів, що регламентують проведення домедичної підготовки; вивчення особливостей та порядку надання домедичної допомоги; оволодіння основними протоколами домедичної допомоги та алгоритмами дій у невідкладних ситуаціях; отримання навичок надання домедичної допомоги за алгоритмом MARCH; формування практичних умінь щодо оцінки стану

постраждалого, виконання базових рятувальних маніпуляцій, забезпечення безпеки на місці події та організації взаємодії з екстреними службами.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких компетентностей:

а) загальних (ЗК):

ЗК 10. Здатність працювати в команді.

ЗК 13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Програмні результати навчання (ПРН):

РН 01. Володіти знаннями, що сприяють розвитку загальної політичної культури та активності, формуванню національної гідності і патріотизму, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей.

РН 10. Навчати, контролювати і оцінювати професійні навички працівників, задіяних у виконанні заходів із захисту і карантину рослин.

РН 15. Усвідомлювати цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен *знати*: законодавчу базу та основні теоретичні засади домедичної підготовки і домедичної допомоги; особливості надання домедичної допомоги під вогнем, у польових умовах (укритті) та на етапі евакуації; пріоритети надання домедичної допомоги та принципи забезпечення власної безпеки; алгоритм MARCH у концепції TCCC, його складові та особливості їх виконання, а також правила підготовки до евакуації та здійснення евакуації; склад та види аптечок для домедичної допомоги, їх призначення, правила зберігання, транспортування та застосування; особливості медичного постачання й логістики домедичної допомоги; правила ведення та заповнення документації. Повинен *вміти*: поглиблювати свої знання в медицині; надавати домедичну допомогу за алгоритмом MARCH; ефективно зупиняти масивну кровотечу; надавати допомогу при пораненнях грудної клітки та підтримувати кровообіг; здійснювати домедичну допомогу при травмах голови, гіпотермії та гіповолемії; правильно підготувати пораненого до евакуації; заповнювати картку пораненого; оцінювати стан постраждалого та визначати пріоритети допомоги; забезпечувати безпеку на місці події та організовувати виклик і взаємодію з екстреними службами.

4. Організація навчання

4.1. Обсяг дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
	Денна
	4 семестр
Лекції	36
Практичні і	24
Самостійна робота	30

4.2. Зміст початкової дисципліни

№ з/п	Тема	Назва теми	Кількість годин
			денна форма
Змістовний модуль 1. Домедична підготовка як складова базової військової підготовки			
1	T1	Тема 1. Вступ до дисципліни. Домедична підготовка як складова базової військової підготовки. Мета та завдання навчальної дисципліни. Історія виникнення та становлення домедичної підготовки. Основні визначення і поняття. Об'єкт, предмет домедичної підготовки. Нормативно-правове	5

		забезпечення. Домедична допомога: визначення, законодавче регулювання. Цілі та завдання домедичної підготовки і домедичної допомоги. Методологія домедичної підготовки. Причини смертності на полі бою.	
2	T2	Тема 2. Сучасний стан організації домедичної допомоги в системі сил безпеки та оборони України. Концепція Тактичної Бойової Допомоги Пораненим (ТССС): основні терміни, положення. Стандарти Advanced Trauma Life Support (ATLS) – екстрена медична допомога травмованим. Етапи домедичної допомоги. Діяльність спеціального комітету з ТССС (CoTCCC). Медичне обслуговування в умовах високої небезпеки (USSOCOM). Система медичного забезпечення ЗСУ. Військові стандарти медичного забезпечення ЗСУ, їх напрямки. Діяльність НОВ СМЗ ЗСУ, УВМА, НВМКЦ ГВКГ МО України, МДР з розробки стандартів.	5
3	T3	Роль та завдання (не)медичних працівників у системі ТССС залежно від їх кваліфікаційного рівня. Боець-рятувальник, його місія, обсяги надання домедичної допомоги. Військовий парамедик (санітарний інструктор): обсяги надання домедичної та медичної допомоги, підготовка до евакуації. Військові лікарі та особливості надання кваліфікованої медичної допомоги: підтримка життєдіяльності травматологічних пацієнтів на догоспітальному етапі згідно зі стандартами ATLS/ITLS/PHTLS (Розширена підтримка життєдіяльності при травмі/Міжнародні стандарти підтримки життєдіяльності при травмі/Підтримка життєдіяльності при травмі на догоспітальному етапі), допомога згідно зі стандартами Розширеної кардіологічної підтримки життєдіяльності (ACLS).	8
Змістовний модуль 2. Протоколи та особливості надання домедичної допомоги за різних поранень/ушкоджень/травмувань/станів/хвороб			
4	T4	Тема 4. Тактична догоспітальна допомога базового рівня. Обсяги надання домедичної допомоги, які надаються під час ведення бойових дій та підготовки сил безпеки і сил оборони за призначенням у тактичних умовах відповідно до Наказу Міністерства оборони України «Про затвердження Обсягів надання тактичної догоспітальної допомоги, які надаються під час ведення воєнних (бойових) дій та підготовки сил безпеки і сил оборони до застосування за призначенням» № 436 від 29.06.2024 р. : сортування за наявності декількох постраждалих, прямий тиск на рану для зупинки кровотечі, використання турнікета для зупинки кровотечі, тампонування рани, накладання тиснучої пов'язки, мануальне відновлення прохідності дихальних шляхів, відновлення прохідності дихальних шляхів при підозрі на травму шийного відділу хребта, мануальне видалення сторонніх тіл з ротової порожнини, огляд та пальпація грудної клітки, використання вентильованої/невентильованої оклюзійної наліпки, переведення в стабільне бокове положення, перевірка дихання та визначення його частоти, визначення та оцінка пульсу, перевірка ефективності вже накладених турнікетів та гемостатичних пов'язок, проведення переміщення турнікета, введення препаратів перорально, оцінки наявності травми голови, попередження/боротьба з гіпотермією використовуючи підручні, активні та інші засоби, накладання щитка або інших жорстких імпровізованих засобів при травмах ока, накладання пов'язок та догляд за ранами, накладання та закріплення гнучких, імпровізованих шин при ознаках перелому, використання нош для транспортування постраждалих, передача поранених евакуаційній бригаді. Навчитися визначати наступні ознаки/симптоми: зовнішньої масивної кровотечі, обструкції верхніх дихальних шляхів, травм грудної клітки, що загрожують життю, напруженого пневмотораксу, шоку, травм голови, травми ока, перелому кісток, інгаляційних ушкоджень. Знати правила та показання до застосування, а також вміти використовувати лікарські засоби, дозволені для домедичної допомоги та рекомендовані сучасними протоколами для надання допомоги постраждалим.	18
5	T5	Тема 5. Визначення рівня свідомості за шкалою AVPU. Рівні свідомості:	6

		у свідомості (Alert), реагує на голос (Verbal), реагує на біль (Pain), без свідомості (Unconscious) та їх характеристика. Визначення рівня свідомості. Особливості поведінки пораненого на кожному рівні свідомості та надання домедичної допомоги. Комунікація з пораненим/постраждалим, його психологічна підтримка.	
6	T6	Тема 6. Алгоритм MARCH. Алгоритм MARCH, англomовна абрeвіатура алгоритму надання допомоги постраждалому: масивна кровотеча (Massive bleeding), дихальні шляхи (Airway), дихання (Respiration), кровообіг (Circulation), гіпотермія та травма голови (Hypothermia/head injuries). Ознаки масивної кровотечі. Методи зупинки кровотеч, їх особливості застосування, переваги та недоліки. Визначення наявності дихання у людини. Оцінка прохідності дихальних шляхів. Методи усунення перешкод у дихальних шляхах. Особливості застосування назофарингіальної трубки. Пневмоторакс, особливості використання оклюзійних пов'язок. Підтримання кровообігу. Виявлення травм голови, оцінка та допомога. Ознаки гіпотермії, гіповолемії, контроль та запобігання і усунення.	28
7	T7	Тема 7. Особливості алгоритму MARCH - PAWS. Складові PAWS: знеболення (Pain), антибіотики (Antibiotics), рани (Wounds), шинування (Splinting). Призначення лікарських засобів, особливості застосування. Надання домедичної допомоги при опіках, догляд за ранами та переломами.	8
8	T8	Тема 8. Евакуація постраждалих (CASEVAC). Евакуація постраждалого (casualty evacuation – CASEVAC) як неконтрольований медичним персоналом процес переміщення пораненого, травмованого, ураженого або хворого до медичного підрозділу. Способи, методи проведення, матеріально-технічне забезпечення. Медична та мультимодальна евакуація.	8
9	T9	Тема 9. Інтеграція тактичної медицини в цивільний сектор. Тренування та освіта. Стандартизація процедур. Застосування передових технологій. Співпраця з громадськістю. Сертифікація та проходження курсів підвищення кваліфікації/удосконалення практичних навичок.	4
		Разом	90 год

4.3. Система оцінювання та вимоги

Основними видами контролю результатів навчання під час вивчення дисципліни «Домедична підготовка» є: поточний, періодичний і підсумковий.

Поточний контроль знань з курсу «Домедична підготовка» здійснюється на практичних заняттях відповідно з конкретними цілями кожної теми. Він включає перевірку знань теоретичного матеріалу та практичних навичок з теми, що передбачається робочою програмою:

- усне та письмове опитування (участь в обговоренні питань на практичних заняттях, вирішення ситуаційних завдань, презентація навчальних робіт);
- виконання поточних практичних завдань на занятті (відпрацювання алгоритмів надання домедичної допомоги, робота з навчальними аптечками, турнікетами, зупинка кровотечі, накладання шин, обробка умовних ран тощо);
- виконання схем, алгоритмів та перевірка робочих зошитів для практичних занять;
- поточний тестовий контроль (письмовий або комп'ютерне тестування);

Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачем і здобувачем вищої освіти у процесі навчання та формування мотивації до оволодіння теоретичними знаннями і практичними навичками з домедичної підготовки.

За сукупністю певних тем здійснюється **періодичний контроль** у вигляді модульних контрольних робіт.

Після вивчення курсу застосовується **підсумковий контроль** у формі диференційованого заліку, який проводиться в усно-практичній та письмовій формах (тестування за програмою навчальної дисципліни). Підсумкова оцінка визначається як середнє арифметичне значення оцінювання знань і вмінь здобувача вищої освіти за поточний та підсумковий контроль за 5-бальною системою з наступним переведенням в 100-бальну шляхом множення середнього значення на коефіцієнт переведення 20.

Здобувач вищої освіти одержує підсумкову оцінку за залікову навчальну дисципліну, якщо за результатами поточного контролю він набрав 60 і більше балів. Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів, він повинен виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни. Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він також може виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів підвищити свою підсумкову оцінку з дисципліни.

Підсумковий контроль знань виставляється після обов'язкового відпрацювання всіх лекцій, практичних занять та самостійної роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання

Наскрізне опитування включає перевірку знань теоретичного матеріалу та практичних навичок з домедичної допомоги: термінологічний контроль, опис алгоритмів надання допомоги, демонстрація практичних навичок (зупинка кровотечі, накладання шин, проведення базових заходів за алгоритмом MARCH). Відповідь оцінюється від 0 до 5 балів відповідно до рівня володіння теоретичними знаннями та практичними уміннями.

Індивідуальні письмові контрольні роботи. Відповідь оцінюється від 0 до 5 балів.

5 балів – здобувач бездоганно володіє навчальним матеріалом з теми, має системні, дієві знання, виявляє творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом доказів своєї думки. Вирішує складні проблемні ситуації, демонструє системно-науковий аналіз та прогнозування розвитку подій. Грамотно, логічно і чітко відповідає на всі питання, використовуючи дані додаткової літератури; самостійно оволодіває інформацією, логічно і творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; демонструє високу практичну підготовку у виконанні домедичних алгоритмів (зупинка кровотечі, накладання шин, алгоритм MARCH, підготовка до евакуації тощо).

4 бали – здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, здатний застосовувати знання у практичних та нестандартних ситуаціях домедичної допомоги; надає змістовні відповіді на більшість питань, допускає незначні помилки в термінології або в практичних навичках, які можуть бути виправлені під час відповіді. Творче вирішення складних практичних завдань обмежене.

3 бали – здобувач неповно охарактеризує тему, має достатні базові знання. Допускає помилки у поясненні теоретичних положень або практичних алгоритмів; демонструє поверхневі навички з домедичної допомоги, не завжди вміє логічно формулювати усну чи письмову відповідь.

2 бали – здобувач має фрагментарні знання, не володіє термінологією, не демонструє практичної підготовки; відповіді не повні, відсутня обґрунтованість, виклад матеріалу не структурований, показує низький рівень зацікавленості у вивченні дисципліни.

1 бал – здобувач дуже погано володіє програмним матеріалом, допускає численні грубі помилки як у теорії, так і в практичних навичках.

0 балів – здобувач не володіє матеріалом, не здатний висвітлити теоретичні питання та практичні завдання з домедичної підготовки.

Під час оцінювання знань і вмінь здобувачів можуть бути враховані результати навчання, отримані у неформальній освіті. Для цього, здобувач освіти, що має підтвердження про результати навчання у неформальній освіті (сертифікат, диплом чи інший документ), звертається із письмовою заявою в деканат факультету і складає підсумковий контроль предметній комісії. Наявність підтверджуючих документів є підставою для зарахування окремої теми лекційного чи практичного заняття, змістовного модуля чи всього навчального матеріалу дисципліни за умови, що програма неформальної освіти відповідає робочій програмі дисципліни.

Тести для поточного контролю (періодичний контроль). Тестування знань здобувачів здійснюється письмово через університетську платформу Moodle. За курс

студенти двічі пишуть тести для поточного контролю. 100% правильних відповідей дорівнює 5 балам.

Індивідуальне самостійне завдання. Темами самостійної роботи здобувачі готують письмові реферати та мультимедійні презентації з використанням схем, таблиць та ілюстрацій, що відображають особливості надання домедичної допомоги, алгоритми дій (MARCH, PAWS), організаційні принципи ТССС та практичні аспекти роботи в умовах небезпеки. Кожна робота виконується на основі вивчення навчальної та наукової літератури з домедичної підготовки, сучасних протоколів надання допомоги, прикладів практичних ситуацій та відеоматеріалів, що демонструють методику оцінки стану постраждалого та виконання базових домедичних заходів.

Оцінювання роботи здійснюється за такими характеристиками:

Упорядкованість – логічна послідовність і чіткість викладу матеріалу, зрозумілість подання алгоритмів та практичних прикладів (1 бал).

Самостійність – виконання завдання без сторонньої допомоги, уміння обґрунтувати власні висновки щодо вибору методів та алгоритмів надання допомоги (1 бал).

Креативність – оригінальність та новизна виконання завдання, здатність до нестандартних рішень у представленні матеріалу (1 бал).

Технічне оформлення – відповідність оформлення завдання технічним вимогам (формат, шрифт, інтервал, параметри сторінки тощо) (1 бал).

Пошук та використання джерел – використання навчальної та наукової літератури, схем, алгоритмів та ілюстрацій із сучасних методичних джерел домедичної підготовки (1 бал).

За наявності вищезазначених характеристик студент може отримати 5 балів.

Підсумковий контроль охоплює різні способи контролю: вирішення тестів, розкриття теоретичних питань та розв'язання практичних завдань з домедичної допомоги.

Оцінювання кожного з виконаних практичних завдань здійснюється за такими критеріями:

5 балів – здобувач вищої освіти повністю володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко і всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичного завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу; вільно користується науковою термінологією, розв'язує практичне завдання (зупинка кровотечі, накладання турнікетів, шин, алгоритм MARCH, підготовка до евакуації тощо) стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних дій, здійснює аналіз та робить висновки.

4 бали – здобувач достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичного завдання з домедичної допомоги, використовуючи обов'язкову літературу; розв'язує практичні завдання стандартним способом, послуговується науковою термінологією. При висвітленні деяких питань не вистачає глибини та аргументації, допускаються неістотні неточності та незначні помилки.

3 бали – здобувач відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, має базові знання алгоритмів та принципів домедичної допомоги, виконує прості практичні завдання; не здатний до глибокого, всебічного аналізу та аргументації, допускає істотні неточності та помилки у виконанні практичних дій.

2 бали – здобувач не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, фрагментарно та поверхово викладає окремі питання, не розкриває зміст теоретичних питань і практичного завдання, демонструє низький рівень практичних навичок.

1 бал – здобувач не в змозі викласти зміст більшості тем курсу, володіє навчальним матеріалом лише на рівні розпізнавання явищ, допускає суттєві помилки, практичні дії виконуються неправильно або поверхнево.

0 балів – здобувач не володіє навчальним матеріалом та не здатний його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань з домедичної підготовки.

Приклад розподілу балів оцінювання знань здобувачів вищої освіти у семестрі за видами навчальних занять при складанні заліку

Змістовний модуль 1						Змістовний модуль 2									
практичні роботи		МКР	інд. сам. завд. T1	інд. сам. завд. T2	інд. сам. завд. T3	практичні роботи									
T1	T2					T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
5	5	5	4	4	5	4	5	5	4	5	4	5	5	4	4

Змістовний модуль 2								Залік	Середня оцінка за семестр (1+2+...27/27)	Підсумкова оцінка
МКР	інд. сам. завд. T3	інд. сам. завд. T4	інд. сам. завд. T5	інд. сам. завд. T6	інд. сам. завд. T7	інд. сам. завд. T8	інд. сам. завд. T9			
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
5	4	5	5	5	4	4	5	5	4,6	92

Примітка: 20 – коефіцієнт переведення з 5-бальної шкали у 100-бальну при складанні заліку.

Примітка: Контрольна робота за змістовним модулем здійснюється у формі письмових тестових завдань після завершення вивчення навчального матеріалу кожного змістового модуля. Тестові письмові завдання для модульних контрольних робіт складаються з 20 тестових завдань і відповідають змісту навчального матеріалу модуля.

Примітка: лекції не оцінюються

Шкала оцінювання: національна та шкала університету

Сума балів за шкалою університету (за всі види освітньої діяльності)	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи) практики	для заліку
90-100	Відмінно	Зараховано
75-89	Добре	
60-74	Задовільно	
менше 60	Незадовільно	Не зараховано

Здобувач вищої освіти одержує підсумкову оцінку за залікову навчальну дисципліну, якщо за результатами поточного контролю він набрав 60 і більше балів. Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів, він повинен виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни. Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він також може виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів підвищити свою підсумкову оцінку з дисципліни.

5. Політики дисципліни

Політика навчальної дисципліни визначається системою вимог до здобувача при вивченні дисципліни «Домедична підготовка» та ґрунтується на засадах академічної доброчесності, у т. ч. щодо використання штучного інтелекту, та регламентних документів щодо організації навчання у Поліському університеті.

Академічна доброчесність. Здобувачам пояснюється цінність набуття нових знань; сутність, особливості та причини неприпустимості академічного плагіату (списування), заохочують до самостійного виконання навчальних завдань, коректного посилання на джерела інформації у разі запозичення наукових матеріалів.

Правила поведінки учасників освітнього процесу. Політика щодо відвідування: задля успішного засвоєння теоретичних знань і формування психологічних компетентностей здобувачі освіти зобов'язані регулярно відвідувати заняття, брати активну участь у обговоренні ключових питань із теми, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи. Здобувачі повинні підтримувати порядок в аудиторіях, бережно ставитися до обладнання.

Досягнення результатів навчання. Завдання, передбачені програмою дисципліни, мають бути виконані у встановлений термін.

В семестрову оцінку зараховуються бали, набрані при опитуванні, виконанні письмових контрольних робіт, тестів поточного контролю, самостійної роботи. Семестрові бали та бали підсумкового контролю (тестування) формують остаточну оцінку, яка вноситься у відповідні документи.

Політика щодо дедлайнів: індивідуальні та самостійні роботи здобувачі освіти мають здавати вчасно, відповідно до плану заняття. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, участь у конференціях, тривога, відсутність світла тощо) термін зарахування навчальних завдань може бути подовжений за погодженням із викладачем курсу. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, зараховуються зі зниженням оцінки.

Політика щодо комунікації із викладачем: у разі виникнення певних труднощів при вивченні дисципліни здобувач освіти може звертатися до викладача у години консультацій наведеним в розділі «Профіль дисципліни» даного силабусу за додатковими роз'ясненнями.

6. Література необхідна для вивчення навчальної дисципліни

Основна

1. Антонов А. Г. Основи медичної допомоги / А. Г. Антонов, А. М. Колесніков, Н. О. Комісарова. Київ: КНТ, 2018. 338 с.
2. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): Методичний посібник / В.О. Крилюк, В.Д. Юрченко, А.А. Гудима та ін. К.: НВП «Інтерсервіс», 2014. 84 с.
3. Домедична допомога : навчально-методичний посібник / укладач Л.Н. Єфременкова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 36 с.
4. Домедична допомога : Підручник, за загальною редакцією доктора медичних наук професора В.В. Стеблюка, К. 2018. 231с.
5. Домедична допомога на місці події : практичний посібник / П. Б. Волянський, А. М. Гринзовський, С. О. Гур'єв та ін. ; за заг. ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с.
6. Домедична допомога постраждалим в умовах непрямой загрози в питаннях та відповідях : навч. посіб. / О. А. Никифорова, О. І. Бойко, О. О. Мислива, С. А. Миронюк). Дніпро : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 124 с.
7. Домедична підготовка : навч. посіб. / кол. авт.: В. В. Кікінчук, С. О. Книженко, Т. І. Савчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. 176 с.
8. Дрок Л.В., Камалов Є.В., Миколенко Ю.М. Основи тактичної медицини. Навчальний посібник – Київ : НУОУ, 2020. 168 с.
9. Конституція України, 1996. ВВР № 30, ст. 141, 1996.
10. Основи законодавства України про охорону здоров'я (1993). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2812-12>.
11. Основи тактичної медицини : навчальний посібник / В. В. Кравчук та ін. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ імені Б. Хмельницького, 2017. 168 с.
12. Про внесення змін до деяких законів України щодо впровадження стандартів організації Північноатлантичного договору у сфері медичного забезпечення сил безпеки : Закон України від 07.02.2024 р.

13. Про екстрену медичну допомогу : Закон України від 05 липня 2012 р. № 5081-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5081-17#Text>.
14. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо надання допомоги в зонах тактичної екстреної медичної допомоги : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 04.03.2022 р. № 412.
15. Про затвердження Обсягів надання домедичної допомоги, які надаються під час ведення бойових дій та підготовки сил безпеки і сил оборони за призначенням у тактичних умовах : Наказ МО України від 29 червня 2024 р. № 436.
16. Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 09.03.2022 р. № 441.
17. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги : Наказ МОЗ України від 05.06.2019 р. № 1269. <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-05062019--1269-pro-zatverdzhennja-ta-vprovadzhenja-mediko-tehnologichnih-dokumentiv-zi-standartizacii-ekstrenoi-medichnoi-dopomogi>
18. Про оборону України : Закон України від 06 грудня 1991 р. № 1932-XII (редакція від 28 червня 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/193212#Text>.
19. Про порядок контролю якості медичної допомоги : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 28.09.2012 р. № 752. URL: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20120908_752.html.
20. Слободяник Г. І. Екстрена та невідкладна медицина. Перша долікарська та лікарська допомога: підручник. Київ, 2021. 168 с.
21. Фахова підготовка санітарного інструктора роти (батареї) (1 видання). Стандарт підготовки. Київ : КНТ, 2022. 328 с.
22. Черняхівський В.Й., Котляр Н.В., Кириченко І.Г. Основи домедичної підготовки. Одеса, Видавничий дім «Гельветика». 2021.155с.
23. Шишчук В. Д., Редько С. І., Ляпа М. М. Тактична медицина : навчальний посібник. Київ : Вид. дім “Скіф”, 2022. 176 с.
24. Щодо організації курсів надання домедичної допомоги постраждалим в умовах бойових дій/воєнного стану для підрозділів сил оборони : Наказ МОЗ України від 17.03.2022 р. № 498.

Допоміжна

1. Бадюк М.І., Пасько І.В., Солярик В.В. Історія військової медицини та її роль у патріотичному вихованні українських військових медиків. *Український журнал військової медицини*. 2023. № 3, т. 4. С. 154-169. DOI: [https://doi.org/10.46847/ujmm.2023.3\(4\)-153](https://doi.org/10.46847/ujmm.2023.3(4)-153)
2. Біліченко В. Сучасний стан тактичної медицини як показник основ тактичної підготовки сучасних працівників Національної поліції України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. № 4 (114). С. 312–316. DOI: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2021-4-312-316>
3. Білоус В.І., Білоус В.В. Історія медицини і лікувального мистецтва. Чернівці, 2019. 284 с.
4. Військовий стандарт 01.001.003 (Видання 3): Військова система стандартизації. Порядок розроблення і реєстрації військових стандартів : Наказ Міністерства оборони України від 13.10.2010 р. № 9. Київ, 2010. 40 с.
5. Військовий стандарт 01.001.004 (Видання 3): Військова система стандартизації. Вимоги до побудови, викладення та оформлення військових стандартів : Наказ Міністерства оборони України від 13.10.2010 р. № 9. Київ, 2010. 56 с.
6. Вітязь О. Військова медицина. *Вісник Національної асоціації адвокатів України*. 2023. № 6 (92). С. 55-59. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-207-79-83>
7. Ворона Ю. Психологічні фактори тактичної медицини. *Організаційно-правове забезпечення функціонування підрозділів превентивної діяльності Національної поліції*

України в умовах воєнного стану : матеріали Всеукр. круглого столу (м. Дніпро, 3 черв. 2022 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. С. 110-113.

8. Гаймнова А. Навчання ТРО під час воєнного стану. *Діяльність державних органів в умовах воєнного стану*: збірник матеріалів Міжнародного науково-практичного онлайн-семінару (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 29 квітня 2022 року). Кривий Ріг, 2022. С. 467-468.

9. Гревцова Р. Тактична медицина у «праволюдному» вимірі: виклики та перспективи правового забезпечення. *Міжнародно-правова оцінка російської воєнної агресії в Україні та захист фундаментальних прав людини* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 16 липня 2022 р.) / Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Асоціація українських правників. Київ: «Видавництво Людмила», 2022. С. 24–28.

10. Дунаєвська, О. Ф., Сокульський, І. М., & Вискушенко, Д. А. Домедична підготовка як складова базової загальновійськової підготовки та створення простору безпеки життя. *Природнична освіта та наука*. 2025. № 2. С. 20–26. <https://doi.org/10.32782/NSER/2025-2.03>

11. Дунаєвська О.Ф., Сокульський І.М. Місце навчальних дисциплін «Домедична підготовка» та «Домедична допомога» в системі сучасної освіти. *Суспільство та національні інтереси. Серія «Освіта/Педагогіка»*. 2025. № 11(19). С. 187–198. [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-11\(19\)-187-198](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-11(19)-187-198)

12. Застосування протоколу “MARCH” на етапі надання долікарської допомоги в умовах надзвичайних ситуацій / В. І. Русин, Ф. М. Павук, О. О. Дутко та ін. *Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Медицина*. 2022. Вип. 1(65). С. 70–76.

13. Кравчук В. В., Саган В. В. Застосування протоколу TACTICAL COMBAT CASUALTY CARE та алгоритму MARCH у системі підготовки військовослужбовців під час надання домедичної допомоги в умовах ведення бойових дій. *Педагогічні науки*. 2023. № 3 (34). С. 146–167.

14. Лалін О. Деякі питання підготовки поліцейських з тактичної медицини в умовах воєнного стану. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, ДДУВС, 15.03.2024). Ч. II. С. 632–633. DOI: <https://doi.org/10.31733/15-03-2024/2/632-633>

15. Маланюк М.С., Барнич І.І., Змисла С. В. Структурно-семантичні особливості термінів тактичної медицини в англійській та українській мовах. *Науковий журнал ЛДУ БЖД «Львівський філологічний часопис»: зб. наук. праць*. 2023. № 13. С. 20–25

16. Мислива О.О., Никифорова О.А. Еволюція військової медицини в Україні та Австрії: порівняльний аспект. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України. Харків. 2020. С. 258–260.

17. Пристинський Б., Мислива О.О. Тактична медицина в аспекті допомоги при гіпертермії. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, ДДУВС, 15.03.2024). Ч. II. С. 559-561. DOI: <https://doi.org/10.31733/15-03-2024/2/559-561>

18. Про стандартизацію : Закон України (2014). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1315-18>.

19. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо етапності надання медичної допомоги пораненим та травмованим : Наказ МОЗ України від 02.03.2022 р. № 391.

20. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо застосування протоколу масивної трансфузії компонентів крові постраждалим на етапах евакуації : Наказ МОЗ України від 05.03.2022 р. № 418.

21. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо конверсії турнікета у травмованих в зонах тактичної екстреної медичної допомоги : Наказ МОЗ України від 04.03.2022 р. № 412.

22. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо медичної допомоги постраждалим з опіками на етапах евакуації : Наказ МОЗ України від 03.03.2022 р. № 402.

23. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо надання екстреної медичної допомоги постраждалим на догоспітальному етапі в умовах бойових дій/воєнного стану : Наказ МОЗ України від 15.03.2022 р. № 488.
24. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації надання екстреної медичної допомоги постраждалим внаслідок дії фосфорних боєприпасів : Наказ МОЗ України від 20.03.2022 р. № 506.
25. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації надання закладами охорони здоров'я екстреної медичної допомоги постраждалим внаслідок дії хімічних, біологічних та радіологічних агентів (зброї масового ураження) : Наказ МОЗ України від 11.04.2022 р. № 607.
26. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації надання екстреної медичної допомоги постраждалим внаслідок дії хімічних агентів на етапах евакуації : Наказ МОЗ України від 13.03.2022 р. № 478.
27. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації надання закладами охорони здоров'я екстреної медичної допомоги постраждалим внаслідок дії хімічних, біологічних та радіологічних агентів (зброї масового ураження) : Наказ МОЗ України від 11.04.2022 р. № 607.
28. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо тактики хірургії контролю пошкоджень та стабілізації стану постраждалих на етапах евакуації : Наказ МОЗ України від 08.03.2022 р. № 431.
29. Про затвердження Порядку направлення у відрядження медичних працівників, у тому числі науково-педагогічних працівників закладів вищої (післядипломної) освіти, фахівців з реабілітації для надання медичної допомоги та/або реабілітаційної допомоги : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 05.09.2022 р. № 1597.
30. Про затвердження Регламенту реагування закладів охорони здоров'я на виникнення надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 26.12.2002 р. № 493.
31. Про затвердження Стандарту екстреної медичної допомоги «Медичне сортування при масовому надходженні постраждалих на ранньому госпітальному етапі» : Наказ МОЗ України від 24.02.2022 р. № 368.
32. Про Безпеку: безпечна освітня екосистема громади: навчально- методичний посібник / за заг. ред. Н. Софій, А. Аносової. Київ: Центр інноваційної освіти «Про.Світ», 2023. 518 с.
33. Росул Н.О. Правове регулювання душпастирської опіки в закладах охорони здоров'я країн Вишеградської групи. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія : Право.* 2024. Вип. 86, ч. 1. С. 52-58. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.1.4.8>
34. Роцін Г.Г. Тактична медицина. *Здоров'я суспільства.* 2021. Т. 10. № 6. С. 239–243. DOI: <https://doi.org/10.22141/2306-2436.10.6.2021.282>
35. Рухло Н., Смірнова І. Проблемні питання тактичної медицини в умовах дії воєнного стану: розвиток та використання технологій БПЛА в службово-бойовій діяльності сил сектору безпеки та оборони. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, ДДУВС, 15.03.2024). Ч. II. С. 632–633. DOI: <https://doi.org/10.31733/15-03-2024/2/561-562>
36. Слободяник Г.І. Сучасний стан підготовки офіцерів запасу медичної служби медичних сил збройних сил України. *Пріоритетні напрями розвитку науки та техніки, LXII* : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. (м. Чернігів, 1 березня 2021 року). Чернігів, 2021. С. 128–133.
37. Сокульський І. М., Дунаєвська О. Ф., Гресь М. Я. Історія розвитку та встановлення домедичної допомоги. *Національні інтереси України: науково-практичний журнал.* 2025. № 11(16). С. 1379–1393. [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-11\(16\)-1379-1393](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-11(16)-1379-1393)

38. Сокульський І.М., Дунаєвська О.Ф. Взаємозв'язок морально-психологічного стану та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти у процесі базової військової підготовки. «*Scientific Research and Innovation*» : збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 3-4 квітня 2025 року. м. Дніпро, 2025. С. 164–166.

39. Сокульський І. М., Дунаєвська О. Ф. Анатомо-фізіологічні особливості дихальної системи як важливий компонент домедичної підготовки. *Наука, освіта та технології: світові тенденції та регіональний аспект*: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Рівне, 17 травня 2025 р.). Рівне: ЦФЕНД, 2025. С. 63-65.

40. Сокульський І.М., Дунаєвська О.Ф. Домедична підготовка як важлива складова підготовки здобувачів вищої освіти. *Synergy of Knowledge: Innovations at the Intersection of Disciplines* : зб. матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції (11-12 червня, 2025 р.) , Дніпро, 2025. С. 200-201

71. Сокульський І.М., Дунаєвська О.Ф. Професійно-особистісне становлення студентів у контексті базової загальновійськової підготовки. *Освіта, наука, технологій і суспільство у цифрову епоху: виклики та можливості* : збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції, 6 березня 2025 року. Кременчук :ЦФЕНД, 2025. С. 17–18. <https://www.economics.in.ua/2025/03/06.html>

42. Сокульський І.М., Дунаєвська О.Ф. Розвиток навичок стресостійкості у студентів в умовах воєнного стану. *Інтеграція знань та інновацій у розвитку науки, освіти і суспільства: мультидисциплінарний підхід до вирішення сучасних викликів* : збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції, 29 березня 2025 року. Рівне : ЦФЕНД, 2025. С. 17–19.

43. Сорока О. Я. Ретроспекція державного регулювання медичної діяльності за умов збройного конфлікту: історичний досвід західно-української народної республіки (1918-1919). *Медичне право*. 2024. № 2 (34). С. 45–56. DOI: <https://doi.org/10.25040/medicallaw2024.02.045>

44. Стоянов О.М., Храмцов Д.М., Ворохта Ю.М., Гайдаржи І.Т. Викладання положень тактичної медицини студентам медичних закладів вищої освіти. *Укр. мед. часопис*. 2022. № 5 (151) – IX/X. С. 1–3. DOI: <https://doi.org/10.32471/umj.1680-3051.151.234404>

45. Тимченко Л. Україна і НАТО: історія взаємовідносин та перспективи співробітництва. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (ДДУВС, 12.03.2021, м. Дніпро). Дніпро, 2021. С. 88–91.

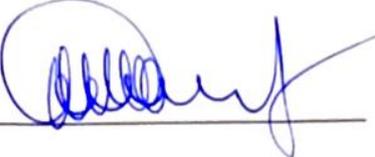
46. Цубенко В. Становлення медичної освіти у військових поселеннях кавалерії на території України у першій половині XIX ст. *Сторінки історії* : збірник наукових праць. 2024. Вип. 58. С. 53–67. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5244.58.2024.309230>

Електронні інформаційні ресурси

1. Навчальне середовище Moodle (<http://m.polissiauniver.edu.ua/>).
2. Бібліотечно-інформаційний ресурс (наукові статті, автореферати дисертацій та дисертації, навчальні матеріали, монографії, матеріали конференцій, патенти, статистичні матеріали, наукові звіти):
 - інституційний репозитарій Поліського національного університету (<http://ir.polissiauniver.edu.ua/?locale=ua>);
 - Житомирська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олега Ольжича (<https://www.lib.zt.ua/>), 10014, м. Житомир, Новий бульвар, 4, (0414) 37-34-65);
 - Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/>), м. Київ, просп. Голосіївський, 3, +380 (44) 524-81-36).
 - Перша домедична допомога в умовах війни: онлайн-курс. Prometheus. URL: <https://is.gd/nGuAfn>
 - Домедична допомога в умовах бойових дій: основні протоколи. Медичний центр «Medialt». URL: <https://is.gd/nQ3qIu>

– Курс «Домедична допомога в умовах воєнного часу для цивільних осіб». TESIMED
— Center for Medical Simulation. URL: <https://is.gd/aSux5q>

Викладачі

Ігор СОКУЛЬСЬКИЙ

Оксана ДУНАЄВСЬКА

Завідувач кафедри

Павло ТКАЧЕНКО